

- **translated title:**
Europejski Kodeks Zabezpieczenia Społecznego
- **original title:**
European Code of Social Security
- **identification number of the convention:**
ETS No. 048
- **place of the translation:**
Warsaw
- **body responsible for the translation:**
Biuro Informacji Rady Europy / Information Office of the Council of Europe
- **status of the translation:**
unofficial
- **host item:**
based on: *Wybór konwencji Rady Europy*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999 (ISBN 83-01-13035-0), verified by the Information Office of the Council of Europe.

Europejski Kodeks Zabezpieczenia Społecznego¹

Strasburg, 16 kwietnia 1964 roku

European Treaty Series (ETS) / Série des traités européens (STE) Nr 48

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy, Sygnatariusze niniejszego kodeksu,
zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków, szczególnie w celu ułatwienia ich rozwoju społecznego;
zważywszy, że jednym z celów programu społecznego Rady Europy jest zachęcenie wszystkich członków do dalszego rozwijania ich systemów zabezpieczenia społecznego;
uznając celowość harmonizacji obciążeń socjalnych Państw członkowskich;
przekonane o potrzebie ustanowienia Europejskiego Kodeksu Zabezpieczenia Społecznego na poziomie wyższym aniżeli przewidują to minimalne normy określone w Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 102 dotyczącej minimalnej normy zabezpieczenia społecznego,
uzgodniły następujące postanowienia, opracowane przy współpracy Międzynarodowego Biura Pracy:

CZĘŚĆ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

1. Dla celów niniejszego kodeksu:
- a) wyrażenie „Komitet Ministrów” oznacza Komitet Ministrów Rady Europy;
  - b) wyrażenie „komitet” oznacza komitet ekspertów Rady Europy w dziedzinie zabezpieczenia społecznego lub każdy inny komitet, któremu Komitet Ministrów może przekazać wykonywanie zadań określonych w art. 2 ust. 3, art. 74 ust. 4 i w art. 78 ust. 3;
  - c) wyrażenie „Sekretarz Generalny” oznacza Sekretarza Generalnego Rady Europy;
  - d) wyrażenie „ustalony” oznacza określony przez ustawodawstwo krajowe lub na mocy tego ustawodawstwa;
  - e) wyrażenie „zamieszkanie” oznacza stałe zamieszkanie na terytorium Układającej się Strony, a wyrażenie „mieszkaniec” oznacza osobę stale mieszkającą na terytorium Układającej się Strony;
  - f) wyrażenie „małżonka” oznacza małżonkę pozostającą na utrzymaniu męża;

---

¹ Tłumaczenie ma charakter nieoficjalny.

- g) wyrażenie „wdowa” oznacza kobietę, która pozostawała na utrzymaniu swego małżonka w chwili jego śmierci;
- h) wyrażenie „dziecko” oznacza dziecko, które nie ukończyło wieku, w którym kończy się obowiązek szkolny lub dziecko mające mniej niż piętnaście lat, zgodnie z tym, co zostanie ustalone;
- i) wyrażenie „staż” oznacza bądź okres opłacania składek, bądź okres zatrudnienia, bądź okres zamieszkania, bądź jakiegokolwiek połączenie tych okresów, zgodnie z tym, co zostanie ustalone.

2. Dla celów art. w 10, 34 i 49, wyrażenie „świadczenia” oznacza bądź świadczenia udzielone bezpośrednio, bądź świadczenia udzielone pośrednio, polegające na zwrocie kosztów poniesionych przez zainteresowanego.

Artykuł 2

1. Każda Układająca się Strona będzie stosować:

- a) Część I,
- b) co najmniej sześć z Części od II do X, przy czym Część II liczy się za dwie, a Część V za trzy Części;
- c) odpowiednie postanowienia Części XI i XII; oraz
- d) Część XIII.

2. Warunek określony w pkt b poprzedniego ustępu zostanie uznany za spełniony, jeżeli:

- a) stosowane są co najmniej trzy z Części od II do X, w tym co najmniej jedna z Części IV, V, VI, IX i X; oraz
- b) dowiedzione jest, że obowiązujące ustawodawstwo w dziedzinie zabezpieczenia społecznego odpowiada którejkolwiek z kombinacji przewidzianych w poprzednim punkcie uwzględniając:
  - i. fakt, że niektóre gałęzie wymienione w pkt a niniejszego ustępu przewyższają normy Kodeksu, jeżeli chodzi o zakres stosowania lub poziom świadczeń lub jeżeli chodzi o jedno i drugie;
  - ii. fakt, że niektóre gałęzie wymienione w pkt a niniejszego ustępu przewyższają normy Kodeksu poprzez przyznawanie dodatkowych przywilejów wymienionych w Addendum 2;
  - iii. gałęzie nie osiągające poziomu norm określonego w Kodeksie.

3. Każdy sygnatariusz pragnący skorzystać z postanowień pkt b ust 2 niniejszego artykułu przedstawi, w sprawozdaniu przedkładanym Sekretarzowi Generalnemu zgodnie z postanowieniami art. 78, wniosek w tej sprawie. Komitet, kierując się zasadą równoważenia kosztów, ustali zasady uzgadniania i określania warunków, pod którymi będą mogły zostać uwzględnione postanowienia przewidziane w pkt b ust. 2 niniejszego artykułu. W każdym przypadku postanowienia będą mogły zostać uwzględnione jedynie za zgodą komitetu, wyrażoną większością dwóch trzecich głosów.

Artykuł 3

Każda Układająca się Strona wymieni w dokumencie ratyfikacyjnym te z Części od II do X, w stosunku do których przyjmuje zobowiązania wynikające z niniejszego kodeksu, jak również określi, czy i w jakim zakresie korzysta z postanowień ust. 2 art. 2.

Artykuł 4

1. Każda Układająca się Strona może w terminie późniejszym notyfikować Sekretarzowi Generalnemu, że przyjmuje zobowiązania wynikające z niniejszego kodeksu, jeżeli chodzi o jedną lub kilka spośród Części od II do X, które nie zostały jeszcze objęte ratyfikacją.

2. Zobowiązania przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu będą uważane za integralną część ratyfikacji i wywierać będą takie same skutki począwszy od chwili ich notyfikowania.

Artykuł 5

Jeżeli dla stosowania postanowień którejkolwiek z Części od II do X niniejszego kodeksu wymienionych w ratyfikacji Układająca się Strona jest zobowiązana chronić ustalone grupy osób stanowiące łącznie co najmniej określony procent pracowników najemnych lub mieszkańców, to ta Układająca się Strona, zanim zobowiąże się do stosowania danej Części, powinna upewnić się, że procent o którym mowa, został osiągnięty.

Artykuł 6

Dla stosowania Części II, III, IV, V, VIII (jeżeli chodzi o opiekę lekarską), IX lub X niniejszego kodeksu Układająca się Strona może uwzględnić ochronę wynikającą z ubezpieczeń, które, w myśl ustawodawstwa krajowego, nie są obowiązkowe dla osób chronionych, jeśli ubezpieczenia te:

- a) są dotowane przez władze publiczne lub, jeżeli chodzi tylko o ochronę dodatkową, jeśli kontrolowane są przez władze publiczne lub wspólnie zarządzane, zgodnie z ustalonymi normami, przez pracodawców i pracowników;
- b) obejmują znaczną część osób, których zarobek nie przekracza zarobku wykwalifikowanego robotnika płci męskiej, określonego zgodnie z postanowieniami art. 65; oraz
- c) są zgodne, łącznie z innymi formami ochrony, jeżeli to właściwe, z odpowiednimi postanowieniami niniejszego kodeksu.

CZĘŚĆ II OPIEKA LEKARSKA

Artykuł 7

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni udzielanie świadczeń osobom chronionym, jeżeli ich stan wymaga udzielania opieki o charakterze medycznym bądź profilaktycznym, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 8

Przedmiot ochrony obejmować będzie każdy stan chorobowy bez względu na jego przyczynę, jak też ciążę, poród i ich następstwa.

Artykuł 9

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych, jak również małżonki i dzieci członków tych grup; lub
- b) ustalone grupy ludności zawodowo czynnej, stanowiące łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców, jak również małżonki i dzieci członków tych grup; lub
- c) ustalone grupy mieszkańców, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu mieszkańców.

Artykuł 10

1. Świadczenia obejmować będą przynajmniej:

- a) w przypadku choroby:
  - i. opiekę lekarzy ogólnych, w tym wizyty domowe;
  - ii. opiekę lekarzy specjalistów udzielaną w szpitalach osobom hospitalizowanym i nie hospitalizowanym oraz opiekę lekarzy specjalistów, która może być udzielana poza szpitalem;
  - iii. zaopatrzenie w podstawowe środki farmaceutyczne, zalecone przez lekarza lub innego wykwalifikowanego praktyka; oraz
  - iv. hospitalizację, jeżeli jest konieczna; oraz
- b) w przypadku ciąży, porodu i ich następstw:
  - i. opiekę prenatalną, opiekę w czasie porodu i po porodzie, udzieloną przez lekarza lub dyplomowaną położną; oraz
  - ii. hospitalizację, jeżeli jest konieczna.

2. Świadczeniobiorca lub jego żywiciel może zostać zobowiązany do udziału w kosztach udzielanej opieki lekarskiej w razie choroby; zasady dotyczące tego udziału powinny być tak ustalone, by nie stanowiły zbyt dużego obciążenia.

3. Świadczenia udzielane zgodnie z niniejszym artykułem powinny zmierzać do zachowania, przywrócenia lub poprawy stanu zdrowia osoby chronionej oraz jej zdolności do pracy, a także do realizacji jej potrzeb osobistych.

4. Organy rządowe lub instytucje przyznające świadczenia powinny zachęcać osoby chronione, wszystkimi środkami uznawanymi za właściwe, do korzystania z ogólnej służby zdrowia, udostępnianej przez władze publiczne lub inne instytucje uznane przez władze publiczne.

Artykuł 11

Świadczenia, o których mowa w art. 10, będą zapewniane w przypadkach objętych ochroną przynajmniej osobom chronionym, które wypełniły lub których żywiciel wypełnił staż uważany za niezbędny dla uniknięcia nadużyć.

Artykuł 12

Świadczenia, o których mowa w art. 10, będą udzielane przez cały czas trwania przypadków objętych ochroną, z tym, że okres udzielania świadczeń może być ograniczony do 26 tygodni w każdym przypadku stanu chorobowego; jednakże, świadczenia lekarskie nie mogą zostać zawieszane dopóty, dopóki wypłacany jest zasiłek chorobowy, a dla podwyższenia wymienionej granicy należy podjąć postanowienia dotyczące chorób uznanych w ustawodawstwie krajowym za wymagające wydłużonego okresu leczenia.

CZĘŚĆ III ZASIŁKI CHOROBOWE

Artykuł 13

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym zasiłków chorobowych, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 14

Przypadek objęty ochroną obejmować będzie niezdolność do pracy wynikająca ze stanu chorobowego i powodującą zawieszenie zarobku, tak jak określa to ustawodawstwo krajowe.

Artykuł 15

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych;
- b) ustalone grupy ludności zawodowo czynnej, stanowiące łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców;
- c) wszyscy mieszkańcy, których dochody w czasie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają poziomu ustalonego zgodnie z postanowieniami art. 67.

Artykuł 16

1. Jeżeli ochroną objęte są grupy pracowników najemnych lub grupy ludności zawodowo czynnej, świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66.

2. Jeżeli ochroną objęci są wszyscy mieszkańcy, których dochody w czasie trwania przypadków objętych ochroną nie przekraczają ustalonego poziomu, świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane zgodnie z postanowieniami art. 67. Ustalone świadczenie powinno być jednakże zapewniane, bez względu na poziom dochodów, grupom określonym w pkt a lub w pkt b art. 15.

Artykuł 17

Świadczenie, o którym mowa w art. 16, będzie zapewniane w przypadkach objętych ochroną przynajmniej osobom chronionym, które wypełniły staż uważany za niezbędny dla uniknięcia nadużyć.

Artykuł 18

Świadczenie, o którym mowa w art. 16, będzie udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną, z zastrzeżeniem, że okres udzielania świadczenia może być ograniczony do 26 tygodni w każdym przypadku choroby, z możliwością odstąpienia od wypłaty świadczenia przez pierwsze trzy dni zawieszenia zarobku.

CZEŚĆ IV ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU BEZROBOCIA

Artykuł 19

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń z tytułu bezrobocia, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 20

Przedmiot ochrony obejmować będzie zawieszenie zarobku, tak jak określa to ustawodawstwo krajowe, z powodu niemożności otrzymania odpowiedniej pracy przez osobę chronioną, która jest zdolna i gotowa podjąć pracę.

Artykuł 21

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych;
- b) wszyscy mieszkańcy, których dochody w czasie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają poziomu ustalonego zgodnie z postanowieniami art. 67.

Artykuł 22

1. Jeżeli ochroną objęte są grupy pracowników najemnych, świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66.

2. Jeżeli ochroną objęci są wszyscy mieszkańcy, których dochody w czasie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają ustalonego poziomu, świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane zgodnie z postanowieniami art. 67. Ustalone świadczenie powinno być jednakże zapewniane, bez względu na poziom dochodów, grupom określonym w pkt b artykułu 21.

Artykuł 23

Świadczenie, o którym mowa w art. 22, będzie zapewniane w przypadku objętym ochroną przynajmniej osobom chronionym, które wypełniły staż uważany za niezbędny dla uniknięcia nadużyć.

Artykuł 24

1. Świadczenie, o którym mowa w art. 22, będzie udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną, z tym, że okres udzielania świadczenia może być ograniczony:

- a) jeżeli ochroną objęte są grupy pracowników najemnych do 13 tygodni w okresie 12 miesięcy lub do 13 tygodni w każdym przypadku zawieszenia zarobku;
- b) jeżeli ochroną objęci są wszyscy mieszkańcy, których dochody w czasie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają ustalonego poziomu, do 26 tygodni w okresie 12 miesięcy; jednakże okres wypłaty ustalonego świadczenia, zapewnianego bez względu na poziom dochodów, może zostać ograniczony zgodnie z pkt a niniejszego ustępu.

2. W przypadku, gdy ustawodawstwo krajowe przewiduje zróżnicowane okresy wypłaty świadczenia w zależności od długości okresu opłacania składek lub od uprzednio otrzymywanych świadczeń w ustalonym okresie, postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu będą uważane za wypełniane, jeżeli przeciętny okres udzielania świadczenia wynosić będzie co najmniej 13 tygodni w okresie 12 miesięcy.

3. Świadczenie może nie być wypłacane przez okres wyczekiwania ustalony na siedem pierwszych dni w każdym przypadku utraty zarobku, licząc dni bezrobocia przed i po okresowym zatrudnieniu, nie przekraczającym okresu ustalonego jako część tego samego przypadku utraty zarobku.

4. Jeżeli chodzi o pracowników sezonowych, okres udzielania świadczenia i okres wyczekiwania może zostać dostosowany do warunków zatrudnienia.

CZĘŚĆ V ŚWIADCZENIA EMERYTALNE

Artykuł 25

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń emerytalnych, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 26

1. Przedmiot ochrony obejmować będzie zapewnienie środków do życia po ukończeniu ustalonego wieku.

2. Ustalony wiek nie będzie przekraczać sześćdziesięciu pięciu lat. Jednakże może zostać ustalony wiek wyższy, pod warunkiem, że liczba mieszkańców, która ten wiek ukończyła, stanowi nie mniej niż 10% ogółu mieszkańców między piętnastym rokiem życia a ustalonym wiekiem.

3. Ustawodawstwo krajowe może przewidzieć zawieszenie wypłaty świadczeń, jeżeli osoba, która miałaby do nich prawo, wykonuje pewne ustalone prace zarobkowe lub może przewidzieć zmniejszenie świadczeń składowych, jeżeli zarobek świadczeniobiorcy przekracza ustaloną wysokość, oraz przewidzieć zmniejszenie świadczeń nieskładkowych, jeżeli zarobek świadczeniobiorcy lub jego inne dochody, lub jedno i drugie łącznie, przekraczają ustaloną wysokość.

Artykuł 27

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych;
- b) ustalone grupy ludności zawodowo czynnej, stanowiące łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców;
- c) wszyscy mieszkańcy, których dochody w okresie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają poziomu ustalonego zgodnie z postanowieniami art. 67.

Artykuł 28

Świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane, jak następuje:

- a) zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66, jeżeli ochroną objęte są grupy pracowników najemnych lub grupy ludności zawodowo czynnej;
- b) zgodnie z postanowieniami art. 67, jeżeli ochroną objęci są wszyscy mieszkańcy, których dochody w czasie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają ustalonego poziomu.

Artykuł 29

1. Świadczenie, o którym mowa w art. 28, będzie zapewniane w przypadku objętym ochroną przynajmniej:

- a) osobie chronionej, która wypełniła zgodnie z ustalonymi zasadami, przed zaistnieniem przypadku objętego ochroną, trzydziestoletni staż opłacania składek lub zatrudnienia, bądź dwudziestoletni staż zamieszkania;

- b) jeżeli, w zasadzie, ochroną objęte są wszystkie osoby zawodowo czynne, osobie chronionej, która wypełniła ustalony staż opłacania składek i na rzecz której w okresie jej pracy zawodowej wpłacane były składki, których średnia roczna ilość ukończyła ustaloną liczbę.

2. Jeżeli przyznanie świadczenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, uzależnione jest od wypełnienia minimalnego okresu opłacania składek lub zatrudnienia, zmniejszone świadczenie zostanie zapewnione przynajmniej:

- a) osobie chronionej, która wypełniła zgodnie z ustalonymi zasadami, przed zaistnieniem przypadku objętego ochroną, piętnastoletni staż opłacania składek lub zatrudnienia;
- b) jeżeli, w zasadzie, ochroną objęte są wszystkie osoby zawodowo czynne, osobie chronionej, która wypełniła ustalony staż opłacania składek i na rzecz której, w okresie jej pracy zawodowej, wpłacane były składki równe połowie ustalonej średniej ilości rocznej, na którą powołuje się pkt b ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Postanowienia ust. 1 niniejszego art. będą uważane za wypełniane, jeżeli świadczenie obliczone zgodnie z postanowieniami Części XI, ale w procencie niższym o 10 jednostek od procentu wskazanego dla typowego świadczeniobiorcy w tabeli załączonej do tej Części, będzie zapewniane przynajmniej każdej osobie chronionej, która, zgodnie z ustalonymi zasadami, wypełniła bądź dziesięcioletni staż opłacania składek lub zatrudnienia, bądź pięcioletni staż zamieszkania.

4. Proporcjonalne zmniejszenie procentu wskazanego w tabeli załączonej do Części XI może zostać dokonane, jeżeli staż wymagany dla uzyskania świadczenia odpowiadającego obniżonemu procentowi przekracza dziesięć lat opłacania składek lub zatrudnienia, lecz jest krótszy niż trzydzieści lat opłacania składek lub zatrudnienia. Jeżeli staż ten przekracza piętnaście lat, zmniejszone świadczenie będzie przyznawane zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

5. Jeżeli przyznanie świadczenia, o którym mowa w ust. 1, 3 lub 4 niniejszego artykułu, jest uzależnione od wypełnienia minimalnego okresu opłacania składek lub zatrudnienia, to zmniejszone świadczenie powinno być zapewniane, pod ustalonymi warunkami, osobie chronionej, która wyłącznie z powodu podeszłego wieku, który ukończyła przed wejściem w życie postanowień pozwalających na stosowanie tej Części Kodeksu, nie mogła spełnić warunków ustalonych zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu, chyba że świadczenie zgodne z postanowieniem ust. 1, 3 lub 4 niniejszego artykułu zostało przyznane takiej osobie w wieku wyższym niż normalny wiek emerytalny.

Artykuł 30

Świadczenia, o których mowa w art. 28 i 29, będą udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną.

CZĘŚĆ VI
ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY
I CHOROÓB ZAWODOWYCH

Artykuł 31

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 32

Przedmiot ochrony obejmować będzie następujące przypadki, jeżeli są skutkiem wypadków przy pracy lub ustalonych chorób zawodowych:

- a) stan chorobowy;
- b) niezdolność do pracy spowodowana stanem chorobowym i pociągająca za sobą zawieszenie wypłaty zarobku, tak jak to określa ustawodawstwo krajowe;
- c) całkowita lub częściowa utrata zdolności zarobkowania, powyżej ustalonego stopnia, jeśli jest prawdopodobne, że ta całkowita lub częściowa utrata zdolności zarobkowania będzie trwała, lub też odpowiednie zmniejszenie sprawności fizycznej; oraz
- d) utrata środków utrzymania przez wdowę lub dzieci z powodu śmierci żywiciela rodziny; w przypadku wdowy, prawo do świadczenia może zostać uzależnione od uznania, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, że jest ona niezdolna do samodzielnego zaspokajania własnych potrzeb.

Artykuł 33

Osobami podlegającymi ochronie będą ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych, a jeżeli chodzi o świadczenia należne po śmierci żywiciela rodziny, również małżonki i dzieci pracowników najemnych należących do tych grup.

Artykuł 34

1. W przypadku stanu chorobowego świadczenia obejmować będą opiekę lekarską, o której mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

2. Opieka lekarska będzie obejmować:

- a) opiekę lekarzy ogólnych oraz lekarzy specjalistów, udzielaną osobom hospitalizowanym i nie hospitalizowanym, jak również wizyty domowe;
- b) leczenie dentystryczne;
- c) opiekę pielęgniarską w domu, w szpitalu lub w innym zakładzie leczniczym;
- d) pobyt w szpitalu, ośrodku rekonwalescencji, sanatorium lub w innym zakładzie leczniczym;
- e) środki dentystryczne, farmaceutyczne i inne środki lecznicze lub chirurgiczne, w tym aparaty protetyczne i ich naprawę, jak również okulary; oraz

f) opiekę udzielaną przez osobę wykonującą zawód prawnie uznany za pokrewny zawodowi medycznemu, pod nadzorem lekarza lub dentysty.

3. Opieka lekarska, udzielana zgodnie z poprzednimi ustępami, powinna zmierzać do zachowania, przywrócenia lub poprawy stanu zdrowia osoby chronionej, jak również jej zdolności do pracy, a także do realizacji jej potrzeb osobistych.

Artykuł 35

1. Organy rządowe lub instytucje zarządzające opieką lekarską powinny współpracować, jeżeli jest to wskazane, ze służbami readaptacji zawodowej w celu przyuczenia osób o zmniejszonej zdolności do pracy do dostosowanej do ich możliwości pracy.

2. Ustawodawstwo krajowe może upoważnić te organy lub instytucje do podjęcia działań dla readaptacji zawodowej osób o zmniejszonej sprawności.

Artykuł 36

1. W przypadku niezdolności do pracy lub całkowitej utraty zdolności zarobkowania, jeżeli jest prawdopodobne, że utrata ta będzie trwała, lub w przypadku odpowiedniego zmniejszenia sprawności fizycznej lub śmierci żywiciela rodziny, świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66.

2. W przypadku częściowej utraty zdolności zarobkowania, jeżeli jest prawdopodobne, że utrata ta będzie trwała, lub w przypadku odpowiedniego zmniejszenia sprawności fizycznej, świadczenie, jeśli jest należne, wypłacane będzie okresowo i w odpowiedniej proporcji do świadczenia przewidzianego w sytuacji całkowitej utraty zdolności zarobkowania lub odpowiedniego zmniejszenia sprawności fizycznej.

3. Wpłaty okresowe mogą być zamienione na jednorazową wypłatę skapitalizowaną:

- a) jeżeli stopień niezdolności do pracy jest niewielki; lub
- b) jeżeli gwarancja właściwego zużytkowania wypłaty zostanie złożona właściwym władzom.

Artykuł 37

Świadczenia, o których mowa w art. 34 i 36, będą zapewniane w przypadku objętym ochroną przynajmniej osobom chronionym, które były zatrudnione jako pracownicy najemni na terytorium Układającej się Strony w chwili nastąpienia wypadku lub w chwili zachorowania i, jeżeli chodzi o świadczenie okresowe należne po śmierci żywiciela rodziny, wdowie i jego dzieciom.

Artykuł 38

Świadczenia, o których mowa w art. 34 i 36, będą udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną; jednakże w razie niezdolności do pracy świadczenie może nie być wypłacane przez trzy pierwsze dni w każdym przypadku zawieszenia zarobku.

CZEŚĆ VII ŚWIADCZENIA RODZINNE

Artykuł 39

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń rodzinnych, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 40

Przedmiot ochrony obejmować będzie obciążenia związane z utrzymaniem dzieci, zgodnie z ustalonymi zasadami.

Artykuł 41

Osobami podlegającymi ochronie będą, jeżeli chodzi o świadczenia okresowe, o których mowa w art. 42:

- a) ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych;
- b) ustalone grupy ludności zawodowo czynnej, stanowiące łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców.

Artykuł 42

Świadczenia będą obejmować:

- a) okresowe wypłaty przyznawane każdej osobie chronionej, która wypełniła ustalony staż; lub
- b) dostarczanie dzieciom lub dla dzieci żywności, odzieży, mieszkania, umożliwienie wypoczynku wakacyjnego lub udzielanie pomocy w czynnościach domowych; lub
- c) połączenie świadczeń wymienionych w pkt a oraz b niniejszego artykułu.

Artykuł 43

Świadczenia, o których mowa w art. 42, będą zapewniane przynajmniej osobie chronionej, która w ustalonym okresie wypełniła staż polegający bądź na jednomiesięcznym opłacaniu składek lub zatrudnieniu, bądź na sześciomiesięcznym zamieszkanui.

Artykuł 44

Łączna wartość świadczeń przyznawanych osobom chronionym zgodnie z postanowieniami art. 42 będzie stanowić 1,5% wynagrodzenia dorosłego robotnika niewykwalifikowanego płci męskiej, wskazanego zgodnie z zasadami określonymi w art. 66, pomnożonego przez łączną liczbę dzieci wszystkich mieszkańców.

Artykuł 45

Jeżeli świadczenia wypłacane są okresowo, to będą one udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną.

CZĘŚĆ VIII ŚWIADCZENIA MACIERZYŃSKIE

Artykuł 46

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń macierzyńskich, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 47

Przedmiot ochrony obejmować będzie ciążę, poród i ich następstwa oraz będącą ich wynikiem utratę zarobku, tak jak to określa ustawodawstwo krajowe.

Artykuł 48

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) wszystkie kobiety należące do ustalonych grup pracowników najemnych, stanowiących łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych i, jeżeli chodzi o świadczenia medyczne w razie macierzyństwa, również małżonki mężczyzn należących do tych samych grup; lub
- b) wszystkie kobiety należące do ustalonych grup ludności zawodowo czynnej, stanowiących łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców i, jeżeli chodzi o świadczenia medyczne w razie macierzyństwa, również małżonki mężczyzn należących do tych samych grup.

Artykuł 49

1. Jeżeli chodzi o ciążę, poród i ich następstwa, macierzyńskie świadczenia medyczne będą obejmować opiekę lekarską określoną w ust. 2 i 3 niniejszego art.

2. Opieka lekarska będzie obejmować, przynajmniej:

- a) opiekę przedporodową, opiekę w czasie porodu i po porodzie udzielaną bądź przez lekarza, bądź przez dyplomowaną położną; oraz
- b) hospitalizację, jeżeli jest ona konieczna.

3. Opieka lekarska, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, powinna zmierzać do zachowania, przywrócenia lub poprawy stanu zdrowia kobiety chronionej, a także jej zdolności do pracy oraz do realizacji jej potrzeb osobistych.

4. Organy rządowe lub instytucje przyznające świadczenia macierzyńskie powinny zachęcać kobiety chronione, wszystkimi sposobami uznawanymi za właściwe, do korzystania z

powszechnej służby zdrowia, udostępnionej przez władze publiczne lub inne instytucje, uznane przez władze publiczne.

Artykuł 50

W razie utraty zarobku związanej z ciążą, porodem i ich następstwami, świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66. Wysokość wypłat okresowych może ulegać zmianom w czasie trwania przypadku objętego ochroną, pod warunkiem, że przeciętna wysokość będzie zgodna z powyższymi postanowieniami.

Artykuł 51

Świadczenia, o których mowa w art. 49 i 50, będą zapewniane, w przypadku objętym ochroną, przynajmniej kobietom należącym do grup chronionych, które wypełniły staż uważany za niezbędny dla uniknięcia nadużyć; świadczenia, o których mowa w art. 49, będą zapewniane również małżonkom mężczyzn należących do grup chronionych, jeśli wypełnili oni przewidziany staż.

Artykuł 52

Świadczenia, o których mowa w art. 49 i 50, będą udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną; jednakże wypłaty okresowe mogą być ograniczone do dwunastu tygodni, chyba że ustawodawstwo krajowe nakazuje lub zezwala na dłuższy okres nieobecności w pracy; w takim przypadku świadczenia nie mogą być ograniczone do krótszego okresu.

CZEŚĆ IX ŚWIADCZENIA INWALIDZKIE

Artykuł 53

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń inwalidzkich, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 54

Przedmiot ochrony obejmować będzie ustalonego stopnia niezdolność do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli jest prawdopodobne, że niezdolność ta będzie trwała lub jeżeli utrzymuje się ona po zaprzestaniu wypłacania zasiłku chorobowego.

Artykuł 55

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) ustalone grupy pracowników najemnych, stanowiące łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych; lub
- b) ustalone grupy ludności zawodowo czynnej, stanowiące łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców; lub
- c) wszyscy mieszkańcy, których dochody w okresie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają poziomu ustalonego zgodnie z postanowieniami art. 67.

Artykuł 56

Świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane:

- a) zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66, jeżeli ochroną objęte są grupy pracowników najemnych lub grupy ludności zawodowo czynnej;
- b) zgodnie z postanowieniami art. 67, jeżeli ochroną objęci są mieszkańcy, których zasoby w czasie trwania przypadków objętych ochroną nie przekraczają ustalonego poziomu.

Artykuł 57

1. Świadczenie, o którym mowa w art. 56, będzie zapewniane w przypadku objętym ochroną przynajmniej:

- a) osobie chronionej, która wypełniła zgodnie z ustalonymi zasadami, przed zaistnieniem przypadku objętego ochroną, piętnastoletni staż opłacania składek lub zatrudnienia, lub dziesięcioletni staż zamieszkania; lub
- b) jeżeli, w zasadzie, ochroną objęte są wszystkie osoby zawodowo czynne, osobie chronionej, która wypełniła trzyletni staż opłacania składek i na rzecz której, w okresie jej pracy zawodowej, wpłacane były składki, których średnia roczna ilość osiągnęła ustaloną liczbę.

2. Jeżeli przyznanie świadczenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jest uzależnione od wypełnienia minimalnego okresu opłacania składek lub zatrudnienia, zmniejszone świadczenie zostanie zapewnione przynajmniej:

- a) osobie chronionej, która wypełniła zgodnie z ustalonymi zasadami, przed zaistnieniem przypadku objętego ochroną, pięcioletni staż opłacania składek lub zatrudnienia; lub
- b) jeżeli, w zasadzie, ochroną objęte są wszystkie osoby zawodowo czynne, osobie chronionej, która wypełniła trzyletni staż opłacania składek i na rzecz której, w okresie jej pracy zawodowej, wpłacane były składki równe połowie ustalonej średniej ilości rocznej, na którą powołuje się pkt b ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu będą uważane za wypełniane, jeżeli świadczenie obliczone zgodnie z postanowieniami Części XI, ale w procencie niższym o 10 jednostek od procentu wskazanego dla typowego świadczeniobiorcy w tabeli załączonej do tej Części, będzie zapewniane przynajmniej każdej osobie chronionej, która zgodnie z ustalonymi zasadami wypełniła pięcioletni staż opłacania składek, zatrudnienia lub zamieszkania.

4. Proporcjonalne zmniejszenie procentu wskazanego w tabeli załączonej do Części XI może zostać dokonane, jeżeli staż wymagany do uzyskania świadczenia odpowiadającego obniżonemu procentowi przekracza pięć lat opłacania składek lub zatrudnienia, lecz jest krótszy niż piętnaście lat opłacania składek lub zatrudnienia. Zmniejszone świadczenie będzie przyznawane zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 58

Świadczenia, o których mowa w art. 56 i 57, będą udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną lub do chwili zastąpienia ich przez świadczenie emerytalne.

CZEŚĆ X ŚWIADCZENIA DLA OSÓB POZOSTAŁYCH PRZY ŻYCIU

Artykuł 59

Każda Układająca się Strona związana niniejszą częścią Kodeksu zapewni przyznanie osobom chronionym świadczeń dla osób pozostałych przy życiu, zgodnie z poniższymi artykułami tej Części.

Artykuł 60

1. Przedmiot ochrony obejmować będzie utratę przez wdowę lub dzieci środków utrzymania z powodu śmierci żywiciela rodziny; w przypadku wdowy prawo do świadczenia może zostać uzależnione od uznania, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, że jest ona niezdolna do samodzielnego zaspokajania własnych potrzeb.

2. Ustawodawstwo krajowe może zawiesić świadczenie, jeżeli osoba, która miałaby do niego prawo, wykonuje pewne ustalone prace zarobkowe lub może zmniejszyć świadczenia składkowe, jeżeli zarobek świadczeniobiorcy przekracza ustaloną wysokość oraz zmniejszyć świadczenia nieskładkowe, jeżeli zarobek świadczeniobiorcy lub inne jego dochody, lub jedno i drugie łącznie, przekraczają ustaloną wysokość.

Artykuł 61

Osobami podlegającymi ochronie będą:

- a) małżonki i dzieci żywicieli rodzin należących do ustalonych grup pracowników najemnych, stanowiących łącznie co najmniej 50% ogółu pracowników najemnych; lub
- b) małżonki i dzieci żywicieli rodzin należących do ustalonych grup ludności zawodowo czynnej, stanowiących łącznie co najmniej 20% ogółu mieszkańców; lub
- c) jeżeli mają status mieszkańców, wszystkie wdowy i wszystkie dzieci, które utraciły swego żywiciela i których dochody w okresie trwania przypadku objętego ochroną nie przekraczają poziomu ustalonego zgodnie z postanowieniami art. 67.

Artykuł 62

Świadczenie będzie wypłacane okresowo i obliczane:

- a) zgodnie z postanowieniami bądź art. 65, bądź art. 66, jeżeli ochroną objęte są małżonki i dzieci żywicieli rodzin należących do grup pracowników najemnych lub do grup ludności zawodowo czynnej;

- b) zgodnie z postanowieniami art. 67, jeżeli ochroną objęte są wszystkie wdowy i wszystkie dzieci mające status mieszkańca i których dochody nie przekraczają ustalonego poziomu.

Artykuł 63

1. Świadczenie, o którym mowa w art. 62, będzie zapewniane, w przypadku objętym ochroną, przynajmniej:

- a) osobie chronionej, której żywiciel rodziny wypełnił zgodnie z ustalonymi zasadami bądź piętnastoletni staż opłacania składek lub zatrudnienia, bądź dziesięcioletni staż zamieszkania; lub
- b) jeżeli, w zasadzie, ochroną objęte są żony i dzieci wszystkich osób czynnych zawodowo, osobie chronionej, której żywiciel wypełnił trzyletni staż opłacania składek, pod warunkiem, że na rzecz tego żywiciela rodziny, w okresie jego pracy zawodowej, wpłacane były składki, których średnia roczna ilość osiągnęła ustaloną liczbę.

2. Jeżeli przyznanie świadczenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, uzależnione jest od wypełnienia minimalnego okresu opłacania składek lub zatrudnienia, to zmniejszone świadczenie zostanie zapewnione przynajmniej:

- a) osobie chronionej, której żywiciel wypełnił zgodnie z ustalonymi zasadami pięcioletni staż opłacania składek lub zatrudnienia;
- b) jeżeli, w zasadzie, ochroną objęte są żony i dzieci wszystkich osób zawodowo czynnych, osobie chronionej, której żywiciel wypełnił trzyletni staż opłacania składek, pod warunkiem, że na rzecz tego żywiciela, w okresie jego pracy zawodowej, wpłacane były składki równe połowie ustalonej średniej rocznej ilości, o której mowa w pkt b ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu będą uważane za wypełniane, jeżeli świadczenie obliczone zgodnie z postanowieniami Części XI, ale w procencie niższym o 10 jednostek od procentu wskazanego dla typowego świadczeniobiorcy w tabeli załączonej do tej Części, będzie zapewniane przynajmniej każdej osobie chronionej, której żywiciel, zgodnie z ustalonymi zasadami, wypełnił pięcioletni staż opłacania składek, zatrudnienia lub zamieszkania.

4. Proporcjonalne zmniejszenie procentu wskazanego w tabeli załączonej do Części XI może zostać dokonane, jeżeli staż wymagany do uzyskania świadczenia odpowiadającego obniżonemu procentowi przekracza pięć lat opłacania składek lub zatrudnienia, lecz jest krótszy niż piętnaście lat opłacania składek lub zatrudnienia. Zmniejszone świadczenie będzie przyznawane zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

5. Prawo bezdzietnej wdowy, która została uznana za niezdolną do samodzielnego zaspakajania własnych potrzeb, do świadczenia dla osoby pozostającej przy życiu może zostać uzależnione od ustalonego minimalnego okresu trwania małżeństwa.

Artykuł 64

Świadczenia, o których mowa w art. 62 i 63, będą udzielane przez cały czas trwania przypadku objętego ochroną.

CZĘŚĆ XI OBLICZANIE WYPŁAT OKRESOWYCH

Artykuł 65

1. Przy każdej okresowej wypłacie, do której niniejszy artykuł ma zastosowanie, wysokość świadczenia, zwiększona o kwotę zasiłków rodzinnych wypłacanych w okresie trwania przypadków objętych ochroną, powinna być taka, by dla typowego świadczeniobiorcy wymienionego w tabeli załączonej do niniejszej części była co najmniej równa, w danym przypadku objętym ochroną, określone w tabeli procentowi uprzedniego wynagrodzenia świadczeniobiorcy lub jego żywiciela oraz kwoty zasiłków rodzinnych wypłacanych osobie chronionej mającej takie same obowiązki rodzinne jak typowy świadczeniobiorca.

2. Uprzednie wynagrodzenie świadczeniobiorcy lub jego żywiciela będzie obliczane zgodnie z ustalonymi zasadami i, jeżeli osoby chronione lub ich żywicieli są podzieleni na grupy według wysokości ich wynagrodzeń, ich uprzednie wynagrodzenia będą obliczane na podstawie bazowych wynagrodzeń grup, do których należą.

3. Może zostać ustalona maksymalna wysokość świadczenia lub wynagrodzenia stanowiącego podstawę do obliczenia świadczenia, z zastrzeżeniem, że ta maksymalna wysokość zostanie ustalona w taki sposób, by postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu były wypełniane, jeśli poprzednie wynagrodzenie świadczeniobiorcy lub jego żywiciela było niższe lub równe wynagrodzeniu wykwalifikowanego robotnika płci męskiej.

4. Poprzednie wynagrodzenie świadczeniobiorcy lub jego żywiciela, wynagrodzenie wykwalifikowanego robotnika płci męskiej, świadczenie oraz zasiłki rodzinne będą obliczane na podstawie tych samych bazowych jednostek czasowych.

5. Dla innych świadczeniobiorców świadczenie będzie ustalane w taki sposób, by pozostawało w rozsądnym stosunku do świadczenia typowego świadczeniobiorcy.

6. Dla stosowania niniejszego artykułu za wykwalifikowanego robotnika płci męskiej uważa się:

- a) montera lub tokarza zatrudnionego w przemyśle maszynowym, z wyłączeniem przemysłu maszyn elektrycznych; lub
- b) robotnika wykwalifikowanego, określonego zgodnie z postanowieniami ust. 7 niniejszego artykułu; lub
- c) osobę, której zarobek jest równy 125% przeciętnego zarobku wszystkich osób chronionych.

7. Dla stosowania pkt b ust. 6 niniejszego artykułu, typowy robotnik wykwalifikowany wybrany zostanie z grupy obejmującej największą liczbę mężczyzn chronionych w danym przypadku objętym ochroną lub żywicieli osób chronionych, pracujących w gałęzi przemysłu, w której zatrudniona jest największa liczba tych osób chronionych lub tych żywicieli rodzin; w tym celu należy korzystać z międzynarodowej typowej klasyfikacji wszystkich gałęzi działalności gospodarczej, z podziałem na przemysły, przyjętej przez Radę Gospodarczą i Społeczną Organizacji Narodów Zjednoczonych na jej siódmej Sesji dnia 27 sierpnia 1948 roku i zamieszczonej w Addendum 1 do niniejszego kodeksu, z uwzględnieniem wszystkich zmian, jakie mogą być do niej wniesione.

8. Jeżeli wysokość świadczeń różni się w poszczególnych regionach, to typowy robotnik wykwalifikowany płci męskiej może zostać wskazany dla każdego regionu, zgodnie z postanowieniami ust. 6 i 7 niniejszego artykułu.

9. Wynagrodzenie wykwalifikowanego robotnika płci męskiej, wybranego zgodnie z postanowieniami pkt a oraz b ust. 6 niniejszego artykułu, zostanie określone na podstawie wynagrodzenia uzyskiwanego za zwykłą liczbę godzin pracy ustaloną w umowach zbiorowych, bądź, w danym przypadku, w ustawodawstwie krajowym lub na jego podstawie, bądź też określoną zwyczajowo, z uwzględnieniem dodatków drożyznianych, jeżeli są one stosowane; jeżeli tak ustalone zarobki różnią się w poszczególnych regionach, a postanowienia ust. 8 niniejszego artykułu nie są stosowane, przyjmuje się zarobek średni.

10. Wysokości bieżących okresowych wypłat świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (z wyjątkiem dotyczących niezdolności do pracy), z tytułu inwalidztwa i śmierci żywiciela rodziny, będą rewidowane w następstwie istotnych zmian ogólnego poziomu zarobków, wynikających z istotnych zmian kosztów utrzymania.

Artykuł 66

1. Przy każdej okresowej wypłacie, do której stosuje się niniejszy artykuł, jej wysokość zwiększona o kwotę zasiłków rodzinnych wypłacanych w okresie trwania przypadku objętego ochroną, powinna być taka, by dla typowego świadczeniobiorcy wymienionego w tabeli załączonej do niniejszej części była, w danym przypadku objętym ochroną, przynajmniej równa wskazanemu w tabeli procentowi wynagrodzenia dorosłego niewykwalifikowanego robotnika płci męskiej i wysokości zasiłków rodzinnych wypłacanych osobie chronionej, mającej takie same obciążenia rodzinne, jak typowy świadczeniobiorca.

2. Wynagrodzenie dorosłego robotnika niewykwalifikowanego płci męskiej, świadczenie i zasiłki rodzinne będą obliczane na podstawie tych samych bazowych jednostek czasowych.

3. Dla innych świadczeniobiorców świadczenie będzie ustalane w taki sposób, by pozostawało w rozsądnym stosunku do świadczenia typowego świadczeniobiorcy.

4. Dla stosowania niniejszego artykułu za dorosłego robotnika niewykwalifikowanego płci męskiej uważa się:

- a) typowego robotnika niewykwalifikowanego zatrudnionego w przemyśle maszynowym, z wyjątkiem przemysłu maszyn elektrycznych; lub
- b) typowego robotnika niewykwalifikowanego określonego zgodnie z postanowieniami następnego ustępu.

5. Dla stosowania pkt b ust. 4 niniejszego artykułu typowy robotnik niewykwalifikowany zostanie wybrany z grupy obejmującej największą liczbę mężczyzn chronionych w danym przypadku objętym ochroną lub żywicieli osób chronionych, z gałęzi, w której zatrudniona jest największa liczba osób chronionych lub żywicieli rodzin; w tym celu należy korzystać z międzynarodowej typowej klasyfikacji wszystkich gałęzi działalności gospodarczej, z podziałem na przemysły, przyjętej przez Radę Gospodarczą i Społeczną Organizacji Narodów Zjednoczonych na jej siódmej Sesji dnia 27 sierpnia 1948 roku i zamieszczonej w Addendum 1 do niniejszego kodeksu, z uwzględnieniem wszelkich zmian, które mogą być do niej wniesione.

6. Jeżeli wysokość świadczeń różni się w poszczególnych regionach, to typowy dorosły zwykły robotnik niewykwalifikowany płci męskiej może zostać wskazany dla każdego regionu, zgodnie z postanowieniami ust. 4 i 5 niniejszego artykułu.

7. Wynagrodzenie dorosłego zwykłego robotnika niewykwalifikowanego płci męskiej zostanie określone na podstawie wynagrodzenia uzyskiwanego za zwykłą liczbę godzin pracy ustaloną w układach zbiorowych pracy, bądź, w danym przypadku, w ustawodawstwie krajowym lub na jego podstawie, bądź też określoną zwyczajowo, z uwzględnieniem dodatków

drożyznianych, jeżeli są one stosowane; jeżeli tak ustalone wynagrodzenia różnią się w poszczególnych regionach, a postanowienia ust. 6 niniejszego artykułu nie są stosowane, przyjmuje się wynagrodzenie przeciętne.

8. Wysokości bieżących okresowych wypłat świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (z wyjątkiem dotyczących niezdolności do pracy), z tytułu inwalidztwa i śmierci żywiciela rodziny, będą rewidowane w następstwie istotnych zmian ogólnego poziomu zarobków, wynikających z istotnych zmian kosztów utrzymania.

Artykuł 67

Dla każdej okresowej wypłaty, do której stosuje się niniejszy artykuł:

- a) wysokość świadczeń będzie określana zgodnie z ustalonymi stawkami lub zgodnie ze stawkami określonymi przez właściwe władze publiczne, w myśl przyjętych zasad;
- b) wysokość świadczenia może być zmniejszana tylko wtedy, gdy inne dochody rodziny świadczeniobiorcy przekraczają ustalone podstawowe kwoty lub kwoty określone przez właściwe władze publiczne, zgodnie z ustalonymi zasadami;
- c) łączna kwota świadczenia i innych dochodów, po odjęciu kwot podstawowych, wymienionych w pkt b niniejszego artykułu, powinna być wystarczająca do zapewnienia rodzinie świadczeniobiorcy zdrowych i odpowiednich warunków życia i nie powinna być niższa od wysokości świadczenia obliczonego zgodnie z postanowieniami artykułu 66;
- d) postanowienia pkt c niniejszego artykułu będą uważane za wypełnione, jeżeli łączna kwota świadczeń wypłacanych na mocy danej Części przekracza co najmniej o 30% łączną kwotę świadczeń, jaką uzyskano by stosując postanowienia art. 66 oraz postanowienia:
  - i. pkt b art. 15 w odniesieniu do Części III;
  - ii. pkt b art. 27 w odniesieniu do Części V;
  - iii. pkt b art. 55 w odniesieniu do Części IX;
  - iv. pkt b art. 61 w odniesieniu do Części X.

TABELA (ZAŁĄCZNIK DO CZĘŚCI XI)

OKRESOWE WYPŁATY DLA TYPOWYCH ŚWIADCZENIOBIORCÓW

część	przypadki objęte ochroną	typowy świadczeniobiorca	procent
III	choroba	mężczyzna mający małżonkę i dwoje dzieci	45
IV	bezrobocie	mężczyzna mający małżonkę i dwoje dzieci	45
V	starość	mężczyzna mający małżonkę będącą w wieku emerytalnym	40
VI	wypadki przy pracy i choroby zawodowe		
	- niezdolność do pracy	mężczyzna mający małżonkę i dwoje dzieci	50
	- całkowita utrata zdolności zarobkowania	mężczyzna mający małżonkę	50

		i dwoje dzieci	
	- osoby pozostałe przy życiu	wdowa mająca dwoje dzieci	40
VIII	macierzyństwo	kobieta	45
IX	inwalidztwo	mężczyzna mający małżonkę i dwoje dzieci	40
X	osoby pozostałe przy życiu	wdowa mająca dwoje dzieci	40

CZEŚĆ XII POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 68

Świadczenie, do którego osoba chroniona miałaby prawo na podstawie którejkolwiek z Części od II do X niniejszego kodeksu, może zostać zawieszona w ustalonym zakresie:

- a) tak długo, jak zainteresowany przebywa poza terytorium Układającej się Strony;
- b) tak długo, jak zainteresowany jest utrzymywany z funduszy publicznych lub instytucji lub zakładu zabezpieczenia społecznego; jednakże część świadczenia zostanie przyznana osobom pozostającym na utrzymaniu świadczeniobiorcy;
- c) tak długo, jak zainteresowany otrzymuje inne świadczenie pieniężne z tytułu zabezpieczenia społecznego, z wyjątkiem świadczeń rodzinnych i przez cały okres, kiedy otrzymuje z tego samego tytułu odszkodowanie od osoby trzeciej, z zastrzeżeniem, że część świadczenia, którą zawieszono, nie przewyższa świadczenia lub odszkodowania otrzymywanego od osoby trzeciej;
- d) jeżeli zainteresowany usiłował uzyskać świadczenie na drodze oszustwa;
- e) jeżeli przypadek objęty ochroną został spowodowany zbrodnią lub występkiem popełnionym przez zainteresowanego;
- f) jeżeli przypadek objęty ochroną został spowodowany z winy umyślnej zainteresowanego;
- g) w odpowiednich przypadkach, jeżeli zainteresowany zaniedbuje korzystanie z usług lekarskich lub służb readaptacyjnych, oddanych do jego dyspozycji lub nie przestrzega ustalonych zasad weryfikacji występowania przypadku objętego ochroną lub zaleconego sposobu zachowania się świadczeniobiorców;
- h) w przypadkach świadczeń z tytułu bezrobocia, jeżeli zainteresowany zaniedbuje korzystanie z usług urzędów zatrudnienia oddanych do jego dyspozycji;
- i) w przypadkach świadczeń z tytułu bezrobocia, jeżeli utrata zatrudnienia przez zainteresowanego pozostawała w bezpośrednim związku ze sporem zbiorowym lub samowolnym porzuceniem pracy bez usprawiedliwionych powodów; oraz
- j) w przypadkach świadczeń dla osób pozostałych przy życiu, tak długo, jak wdowa żyje w konkubinacie.

Artykuł 69

1. Każdy ubiegający się o przyznanie świadczenia będzie miał prawo złożenia odwołania w przypadku odmowy przyznania świadczenia lub gdy kwestionuje rodzaj lub wysokość świadczenia.

2. Jeżeli, dla stosowania niniejszego kodeksu, zarządzanie opieką lekarską powierzone zostało organowi rządowemu odpowiedzialnemu przed parlamentem, to prawo złożenia odwołania przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu może zostać zastąpione prawem zbadania przez właściwą władzę każdego zażalenia dotyczącego odmowy udzielania lub jakości udzielonej opieki lekarskiej.

3. Jeżeli skargi wnoszone są do sądów specjalnie ustanowionych dla rozpatrywania spraw z zakresu zabezpieczenia społecznego, w których składzie reprezentowane są osoby chronione, prawo do odwołania nie może zostać przyznane.

Artykuł 70

1. Koszt świadczeń udzielanych na podstawie niniejszego kodeksu i koszty zarządzania tymi świadczeniami będą ponoszone zbiorowo w drodze składek lub podatków, lub obu łącznie, w taki sposób, by osoby o ograniczonych dochodach nie ponosiły ich zbyt wielkiego ciężaru, uwzględniając sytuację ekonomiczną Układającej się Strony oraz położenie poszczególnych grup osób chronionych.

2. Suma składek ubezpieczeniowych obciążających chronionych pracowników najemnych nie powinna przekraczać 50% łącznej kwoty środków przeznaczonych na ochronę pracowników najemnych, ich małżonek i dzieci. Dla ustalenia, czy warunek ten jest wypełniany, wszystkie świadczenia przyznawane przez Układającą się Stronę na mocy niniejszego kodeksu będą brane pod uwagę jako całość, z wyjątkiem świadczeń rodzinnych i świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli te ostatnie stanowią odrębną gałąź zabezpieczenia.

3. Układająca się Strona będzie ponosić ogólną odpowiedzialność za udzielanie świadczeń przyznawanych na mocy niniejszego kodeksu i podejmować będzie wszelkie konieczne środki do osiągnięcia tego celu; powinna ona, w miarę potrzeby, upewnić się, czy konieczne badania i obliczenia aktuarialne dotyczące równowagi finansowej są przeprowadzane okresowo, a w każdym razie przed wprowadzeniem wszelkich zmian świadczeń, wysokości składek ubezpieczeniowych lub podatków przeznaczanych na świadczenia z tytułu poszczególnych przypadków objętych ochroną.

Artykuł 71

1. Jeżeli zarządzanie nie jest sprawowane przez organ rządowy odpowiedzialny przed parlamentem, to przedstawiciele osób chronionych będą brać udział w zarządzaniu lub będą do niego włączani z głosem doradczym na ustalonych warunkach; ustawodawstwo krajowe może również przewidzieć udział przedstawicieli pracodawców i władz publicznych.

2. Układająca się Strona ponosi ogólną odpowiedzialność za prawidłowe zarządzanie instytucjami i służbami, które wdrażają stosowanie niniejszego kodeksu.

CZĘŚĆ XIII POSTANOWIENIA RÓŻNE

Artykuł 72

Niniejszy kodeks nie stosuje się:

- a) do przypadków objętych ochroną, które wydarzyły się przed wejściem w życie odpowiedniej Części Kodeksu w stosunku do zainteresowanej Układającej się Strony;
- b) do świadczeń przyznanych z tytułu przypadków objętych ochroną, które wydarzyły się po wejściu w życie odpowiedniej Części Kodeksu w stosunku do zainteresowanej Układającej się Strony, jeżeli prawa do tych świadczeń powstały w okresie poprzedzającym wejście w życie tej Części.

Artykuł 73

Układające się Strony będą starać się uregulować w specjalnym dokumencie problemy dotyczące zabezpieczenia społecznego cudzoziemców i osób migrujących, szczególnie jeżeli chodzi o traktowanie ich na równi z własnymi obywatelami oraz zachowanie praw nabytych lub będących w trakcie nabywania.

Artykuł 74

1. Każda Układająca się Strona będzie przedkładać Sekretarzowi Generalnemu coroczne sprawozdanie ze stosowania niniejszego kodeksu. Sprawozdanie to przedstawi:

- a) pełne wyjaśnienia dotyczące ustawodawstwa wydanego w celu wykonania postanowień Kodeksu objętych ratyfikacją; oraz
- b) dowody na to, że dana Układająca się Strona uczyniła zadość wymogom statystycznym sformułowanym w:
  - i. art. 9 a, b lub c; 15 a lub b; 21 a; 27 a lub b; 33; 41 a lub b; 48 a lub b; 55 a lub b; 61 a lub b, jeżeli chodzi o liczbę osób chronionych;
  - ii. art. 44, 65, 66 lub 67, jeżeli chodzi o wysokość świadczeń;
  - iii. ust. 2 art. 24, jeżeli chodzi o okres wypłacania świadczeń z tytułu bezrobocia; oraz
  - iv. ust. 2 art.70, jeżeli chodzi o część środków, które pochodzą ze składek ubezpieczeniowych chronionych pracowników najemnych.

Dowody te będą, w miarę możliwości, przedstawiane w sposób i w porządku zalecanym przez komitet.

2. Każda Układająca się Strona przedstawi Sekretarzowi Generalnemu, na jego wniosek, uzupełniające wyjaśnienia dotyczące sposobu, w jaki stosuje postanowienia niniejszego kodeksu objęte ratyfikacją.

3. Komitet Ministrów może upoważnić Sekretarza Generalnego do przekazania Zgromadzeniu Parlamentarnemu kopii sprawozdań i wyjaśnień uzupełniających przedłożonych zgodnie z postanowieniami, odpowiednio, ust. 1 i 2 niniejszego artykułu.

4. Sekretarz Generalny przekaże Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy sprawozdanie i wyjaśnienia uzupełniające przedłożone zgodnie z postanowieniami, odpowiednio, ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, z prośbą o przedłożenie ich do konsultacji właściwemu organowi Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz o przekazanie wniosków tego organu.

5. Sprawozdania i wyjaśnienia uzupełniające, a także wnioski organu Międzynarodowej Organizacji Pracy, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, będą rozpatrywane przez komitet, który przedłoży Komitetowi Ministrów sprawozdanie, wraz ze swymi wnioskami.

Artykuł 75

1. Po zasięgnięciu opinii Zgromadzenia Parlamentarnego, jeśli to właściwe, Komitet Ministrów stwierdzi większością dwóch trzecich głosów, zgodnie z art. 20 d Statutu Rady Europy, czy każda Układająca się Strona wypełnia przyjęte na siebie, na mocy niniejszego kodeksu, obowiązki.

2. Jeżeli Komitet Ministrów uzna, że któraś z Układających się Stron nie wypełnia przyjętych na siebie na mocy niniejszego kodeksu obowiązków, to zwróci się do tej Układającej się Strony o podjęcie środków uznanych za konieczne przez Komitet Ministrów dla zapewnienia wypełniania tych obowiązków.

Artykuł 76

Każda Układająca się Strona przedkładać będzie co dwa lata Sekretarzowi Generalnemu sprawozdanie na temat stanu ustawodawstwa i praktyki dotyczących postanowień każdej z Części od II do X Kodeksu, które, zgodnie z art. 3, nie zostały wymienione w dokumencie ratyfikacyjnym lub w późniejszej notyfikacji, dokonanej na podstawie art. 4.

CZĘŚĆ XIV POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 77

1. Niniejszy kodeks jest otwarty do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy. Podlega on ratyfikacji. Dokumenty ratyfikacyjne będą składane Sekretarzowi Generalnemu, z zastrzeżeniem, jeżeli to konieczne, uprzedniej pozytywnej decyzji Komitetu Ministrów, o której mowa w ust. 4 art. 78.

2. Niniejszy kodeks wejdzie w życie w rok po złożeniu trzeciego dokumentu ratyfikacyjnego.

3. W odniesieniu do każdego Sygnatariusza, który ratyfikuje go później, Kodeks wejdzie w życie w rok po złożeniu jego dokumentu ratyfikacyjnego.

Artykuł 78

1. Każde Państwo Sygnatariusz, pragnące skorzystać z postanowień art. 2 ust. 2, przedłoży Sekretarzowi Generalnemu, przed ratyfikacją, sprawozdanie wskazujące, w jakim zakresie jego system zabezpieczenia społecznego jest zgodny z postanowieniami Kodeksu.

Sprawozdanie to zawierać będzie przedstawienie:

- a) obowiązującego ustawodawstwa w tej dziedzinie;
- b) dowodów na to, że Państwo Sygnatariusz spełnia wymogi statystyczne sformułowane w:
  - i. art. 9 a, b lub c, 15 a lub b; 21 a; 27 a lub b, 33, 41 a lub b, 48 a lub b, 55 a lub b, 61 a lub b, jeżeli chodzi o liczbę osób chronionych;

- ii. art. 44, 65, 66, lub 67, jeżeli chodzi o wysokość świadczeń;
  - iii. ust. 2 art. 24, jeżeli chodzi o okres wypłacania świadczeń z tytułu bezrobocia;
  - iv. ust. 2 art. 70, jeżeli chodzi o część środków, które pochodzą ze składek ubezpieczeniowych chronionych pracowników najemnych;
- c) wszelkich elementów, których uwzględnienia życzy sobie Państwo Sygnatariusz na mocy ust. 2 i 3 art. 2.

Dowody te zostaną, w miarę możliwości, przedstawione w sposób i w porządku zalecanym przez komitet.

2. Zainteresowane Państwo Sygnatariusz przedstawi Sekretarzowi Generalnemu, na jego wniosek, wyjaśnienia uzupełniające dotyczące zgodności jego systemu zabezpieczenia społecznego z postanowieniami niniejszego kodeksu.

3. Sprawozdanie oraz wyjaśnienia uzupełniające zostaną rozpatrzone przez komitet zgodnie z postanowieniami ust. 3 art. 2. Komitet przedłoży Komitetowi Ministrów sprawozdanie zawierające jego wnioski.

4. Komitet Ministrów stwierdzi większością dwóch trzecich głosów, zgodnie z art. 20 d) Statutu Rady Europy, czy system zabezpieczenia społecznego Państwa Sygnatariusza jest zgodny z postanowieniami Kodeksu.

5. W przypadku stwierdzenia, że system zabezpieczenia społecznego nie jest zgodny z postanowieniami Kodeksu, Komitet Ministrów poinformuje o tym zainteresowane Państwo Sygnatariusza i przekaze mu zalecenia co do sposobu, w jaki tę zgodność można by osiągnąć.

Artykuł 79

1. Po wejściu w życie niniejszego kodeksu Komitet Ministrów będzie mógł zaprosić każde państwo nie będące członkiem Rady Europy, by przystąpiło do niego. Przystąpienie to dokona się na warunkach i zgodnie z procedurą ratyfikacji przewidzianymi w niniejszym kodeksie.

2. Przystąpienie państwa do Kodeksu nastąpi poprzez złożenie dokumentu przystąpienia Sekretarzowi Generalnemu. Kodeks wejdzie w życie w stosunku do tego państwa w rok po złożeniu dokumentu przystąpienia.

3. Zobowiązania i prawa państwa przystępującego do Kodeksu będą takie same, jak przewidziane w niniejszym kodeksie dla Państw Sygnatariuszy, które go ratyfikowały.

Artykuł 80

1. Niniejszy kodeks stosuje się na terytorium metropolitalnym każdej Układającej się Strony. Każda Układająca się Strona może w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia określić, w drodze deklaracji skierowanej do Sekretarza Generalnego, które terytorium będzie uważane w tym celu za terytorium metropolitalne.

2. Każda Układająca się Strona ratyfikująca lub każde państwo przystępujące do niego może, w chwili składania dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia, lub w każdej innej późniejszej chwili, notyfikować Sekretarzowi Generalnemu, że Kodeks w całości lub w części i z zastrzeżeniem zmian wymienionych w notyfikacji, będzie stosowany na którejkolwiek części jego terytorium metropolitalnego nie wymienionej na mocy ust. 1 niniejszego artykułu lub na którymkolwiek z innych terytoriów, które reprezentuje w stosunkach międzynarodowych.

Zmiany wymienione w takiej notyfikacji będą mogły zostać uchylone lub poprawione w drodze późniejszej notyfikacji.

3. Każda Układająca się Strona może, w czasie gdy Kodeks będzie mógł być przez nią wypowiedziany zgodnie z postanowieniami art. 81, notyfikować Sekretarzowi Generalnemu, że Kodeks przestaje być stosowany na którejkolwiek części jej terytorium metropolitalnego lub na którymkolwiek z innych terytoriów, na których stosowała Kodeks zgodnie z postanowieniami ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 81

Każda Układająca się Strona może wypowiedzieć niniejszy kodeks lub jedną, lub kilka z jego Części od II do X dopiero po upływie pięciu lat od daty wejścia w życie Kodeksu wobec tej Układającej się Strony lub po upływie każdego następnego okresu pięcioletniego, w każdym jednak przypadku po rocznym okresie wypowiedzenia, notyfikowanym Sekretarzowi Generalnemu. Wypowiedzenie to nie będzie miało wpływu na obowiązywanie Kodeksu w stosunkach między innymi Układającymi się Stronami, chyba że liczba państw związanych Kodeksem spadłaby poniżej trzech.

Artykuł 82

Sekretarz Generalny notyfikuje państwom członkowskim Rady Europy, rządowi każdego państwa przystępującego do Kodeksu, a także Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy:

- i. datę wejścia w życie niniejszego kodeksu i nazwy sygnatariuszy, którzy go ratyfikują;
- ii. złożenie każdego dokumentu przystąpienia, dokonane zgodnie z postanowieniami art. 79 i wszelkie inne notyfikacje do niego dołączone;
- iii. każdą notyfikację otrzymaną zgodnie z postanowieniami art. 4 i 80; lub
- iv. każde wypowiedzenie otrzymane zgodnie z postanowieniami art. 81.

Artykuł 83

Załącznik do niniejszego kodeksu stanowi jego integralną część.

W dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni w tym celu, podpisali niniejszy kodeks.

Sporządzono w Strasburgu dnia 16 kwietnia 1964 roku, w językach francuskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny przekaże uwierzytelnione odpisy każdemu z Państw Sygnatariuszy i przystępujących, a także Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy.

ZAŁĄCZNIK i ADDENDA 1 i 2

ZAŁĄCZNIK

Artykuł 68(i)

Rozumie się, że artykuł 68 (i) niniejszego kodeksu interpretowany będzie zgodnie z ustawodawstwem krajowym każdej Układającej się Strony.

ADDENDUM 1

MIĘDZYNARODOWA TYPOWA KLASYFIKACJA WSZYSTKICH GAŁĘZI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, WEDŁUG RODZAJÓW PRZEMYSŁU

Nazwy gałęzi i klas

Gałąź 0. Rolnictwo, leśnictwo, myślistwo i rybołówstwo:

01. Rolnictwo i hodowla
02. Leśnictwo i eksploatacja leśna
03. Myślistwo, zastawianie sideł i zasiedlanie zwierzyną
04. Rybołówstwo

Gałąź 1. Przemysły wydobywcze:

11. Wydobywanie węgla
12. Wydobywanie rud
13. Nafta nieoczyszczona i gaz ziemny
14. Wydobywanie kamienia budowlanego, gliny i piasku
19. Wydobywanie rud niemetalicznych, nie uwzględnionych gdzie indziej

Gałęzie 2-3. Przemysły wytwórcze

20. Przemysł spożywczy (z wyłączeniem napojów)
21. Produkcja napojów
22. Przemysł tytoniowy
23. Przemysł włókienniczy
24. Wytwarzanie obuwia, artykułów odzieżowych i innych artykułów tekstylnych
25. Przemysł drzewny i korkowy (z wyłączeniem przemysłu meblowego)
26. Przemysł meblowy i artykułów wyposażenia wnętrz
27. Przemysł papierniczy i wytwarzanie artykułów papierniczych
28. Drukarnictwo, wydawnictwa i przemysły z tym związane
29. Przemysł skórzany i wyrobów skórzanych (z wyłączeniem obuwia)
30. Przemysł kauczukowy
31. Przemysł chemiczny i produktów chemicznych
32. Przemysł pochodnych ropy naftowej i węgla
33. Przemysł produktów mineralnych niemetalowych (z wyłączeniem pochodnych ropy naftowej i węgla)
34. Podstawowy przemysł metalurgiczny
35. Wytwarzanie wyrobów metalowych (z wyłączeniem maszyn i środków transportu)
36. Budowa maszyn (z wyłączeniem maszyn elektrycznych)

- 37. Budowa maszyn, urządzeń i aparatów elektrycznych
- 38. Budowa środków transportu
- 39. Różne przemysły przetwórcze

Gałąź 4. Budownictwo:

- 40. Budownictwo

Gałąź 5. Elektryczność, gaz, woda i urządzenia sanitarne:

- 51. Elektryczność, gaz i para wodna
- 52. Urządzenia wodociągowe i urządzenia sanitarne

Gałąź 6. Handel, bankowość, ubezpieczenia, nieruchomości:

- 61. Handel hurtowy i detaliczny
- 62. Banki i inne instytucje finansowe
- 63. Ubezpieczenia
- 64. Nieruchomości

Gałąź 7. Transport, składy i łączność:

- 71. Transport
- 72. Składy i magazyny
- 73. Łączność

Gałąź 8. Usługi:

- 81. Służby rządowe
- 82. Usługi świadczone ludności i przedsiębiorstwom
- 83. Usługi związane z wypoczynkiem
- 84. Usługi osobiste

Gałąź 9. Działalność trudna do określenia:

- 90. Działalność trudna do określenia

ADDENDUM 2
DODATKOWE ŚWIADCZENIA

CZĘŚĆ II
OPIEKA LEKARSKA

1. Opieka udzielana poza szpitalem przez lekarzy ogólnych lub lekarzy specjalistów, w tym wizyty domowe, bez ograniczenia czasowego; jednakże świadczeniobiorca lub jego żywiciel może zostać zobowiązany do udziału w kosztach udzielanej opieki do wysokości 25%.

2. Zaopatrzenie w podstawowe środki farmaceutyczne, bez ograniczenia czasowego; jednakże świadczeniobiorca lub jego żywiciel może zostać zobowiązany do udziału w kosztach otrzymanych środków do wysokości 25%.

3. W przypadku chorób uznanych za wymagające długotrwałego leczenia, w tym gruźlicy, opieka lekarska w szpitalach, w tym hospitalizacja, opieka lekarzy ogólnych lub lekarzy specjalistów, zależnie od potrzeby, wszystkie konieczne zabiegi dodatkowe przez okres, który nie może być krótszy niż 52 tygodnie w każdym przypadku.

4. Zachowawcze leczenie dentystyczne; jednakże świadczeniobiorca lub jego żywiciel może zostać zobowiązany do udziału w kosztach leczenia do wysokości jednej trzeciej.

5. Jeżeli udział świadczeniobiorcy lub jego żywiciela w kosztach jest określony ryczałtowo w jednakowej wysokości dla każdego przypadku leczenia lub zalecenia środków farmaceutycznych, to ogół opłat dokonanych przez wszystkie osoby chronione w każdej z grup świadczeń wymienionych w pkt 1, 2 i 4 nie może przekroczyć określonego procentu całości kosztów tej grupy świadczeń w danym okresie.

CZĘŚĆ III ZASIŁKI CHOROBOWE

6. Zasiłek chorobowy w wysokości określonej w art. 16 wypłacany przez okres, który nie może być krótszy niż 52 tygodnie w każdym przypadku.

CZĘŚĆ IV ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU BEZROBOCIA

7. Świadczenie z tytułu bezrobocia, w wysokości określonej w art. 22 przez okres, który nie może być krótszy niż 21 tygodni w ciągu 12 miesięcy.

CZĘŚĆ V ŚWIADCZENIA EMERYTALNE

8. Świadczenie emerytalne w wysokości co najmniej 50% świadczenia, o którym mowa w art. 28:

- i. w przypadku przewidzianym w ust. 2 art. 29 lub, jeżeli przyznanie świadczenia, o którym mowa w art. 28, uzależnione jest od okresu zamieszkania, a Układająca się Strona nie powołuje się na postanowienia ust. 3 art. 29, po dziesięciu latach zamieszkania; oraz
- ii. w przypadku przewidzianym w ust. 5 art. 29, z zastrzeżeniem ustalonych warunków dotyczących poprzedniej działalności gospodarczej osoby chronionej.

CZĘŚĆ VII ŚWIADCZENIA RODZINNE

9. Świadczenia pieniężne w formie okresowych wypłat do czasu, gdy dziecko uprawnione do świadczeń i kontynuujące naukę ukończy określony wiek, który nie może być ustalony jako niższy niż 16 lat.

CZĘŚĆ VIII ŚWIADCZENIA MACIERZYŃSKIE

10. Przyznanie świadczeń macierzyńskich bez żadnego warunku stażu.

CZĘŚĆ IX ŚWIADCZENIA INWALIDZKIE

11. Świadczenie inwalidzkie w wysokości co najmniej 50% świadczenia, o którym mowa w art. 56:

- a) w przypadku przewidzianym w ust. 2 art. 57 lub, jeżeli przyznanie świadczenia, o którym mowa w art. 56, uzależnione jest od okresu zamieszkania, a Układająca się Strona nie powołuje się na postanowienia ustępu 3 art. 57, po pięciu latach zamieszkania; oraz
- b) w przypadku, gdy osoba chroniona nie spełnia warunków ustalonych zgodnie z postanowieniami ust. 2 art. 57, wyłącznie z tego powodu, że w momencie wejścia w życie postanowień dotyczących stosowania tej Części była w zbyt zaawansowanym wieku, z zastrzeżeniem ustalonych warunków dotyczących uprzedniej działalności gospodarczej osoby chronionej.

CZĘŚĆ X ŚWIADCZENIA DLA OSÓB POZOSTAŁYCH PRZY ŻYCIU

12. Świadczenia dla osób pozostałych przy życiu w wysokości co najmniej 50% świadczenia, o którym mowa w art. 62:

- a) w przypadku przewidzianym w ust. 2 art. 63 lub, jeżeli świadczenie, o którym mowa w art. 62, uzależnione jest od okresu zamieszkania, a Układająca się Strona nie powołuje się na postanowienia ust. 3 art. 63, po pięciu latach zamieszkania; oraz
- b) w przypadku osób chronionych, których żywiciel nie spełnił warunków ustalonych zgodnie z postanowieniami ust. 2 art. 63 wyłącznie z tego powodu, że w momencie wejścia w życie postanowień dotyczących stosowania tej Części był w zbyt zaawansowanym wieku, z zastrzeżeniem ustalonych warunków dotyczących uprzedniej działalności gospodarczej żywiciela rodziny.

CZĘŚCI II, III lub X

13. Świadczenie z tytułu kosztów pogrzebu wynoszące:

- a) dwudziestokrotność uprzedniego dziennego zarobku osoby chronionej, który stanowił lub stanowiłby podstawę wymiaru świadczenia dla osoby pozostałej przy życiu lub zasiłku chorobowego, w zależności od przypadku; jednakże nie jest konieczne, by całe świadczenie było wyższe niż dwudziestokrotność stawki wynagrodzenia robotnika wykwalifikowanego płci męskiej, określonego zgodnie z postanowieniami art. 65; lub
- b) dwudziestokrotność dziennego wynagrodzenia dorosłego zwykłego robotnika niewykwalifikowanego płci męskiej, określonego zgodnie z postanowieniami art. 66.